

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты ІХ Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
ІХ Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың ІХ Халықаралық ғылыми конференциясы = ІХ Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5830 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

мен дамуының өзекті мәселелері» аты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдары. Алматы, 10 қазан 2008 ж.-246 б.

6. Рогов И.И. Наследие суда биев – уникальный инструмент для дальнейшего развития судебной системы. Қазақтың ата заңдары: Құжаттар, деректер және зерттеулер. 10 томдық. /Бағдарлама жетекшісі: С.З. Зиманов. Алматы: Жеті жарғы, 10 том. 2009 жыл – 592 бет.

АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ - ЕГЕМЕНДІ ЕЛІМІЗДІҢ АЛДЫҒЫ ҚАТАРЛЫ УНИВЕРСИТЕТТЕРІНІҢ БІРІ РЕТІНДЕ

Мейірбекова Г.Б.

Абай атындағы ҚазҰПУ, Азаматтық-құқықтық пәндер кафедрасының қауымдастырылған профессоры

XXI ғасырда білімін дамыта алмаған елдің тығырыққа тірелері анық. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев өзінің Қазақстан халқына жолдауын осылай бастаған еді. «Біздің болашақтың жоғары технологиялық және ғылыми қамтымды өндірістері үшін кадрлар қорын жасақтауымыз қажет. Осы заманғы білім беру жүйесінсіз әрі алысты барлап, кең ауқымда ойлай білетін осы заманғы басқарушыларсыз біз инновациялық экономика құра алмаймыз.» [1,1]

Тәуелсіз еліміздің дамыған, мәдениетті, өркениетті 50 елдің арасынан орын алуы бүгінгі жас ұрпақтың ұлттық тәрбие мен алатын тиянақты біліміне тікелей байланысты. Ертеңгі өркениетті қоғам мүшесін, өз ұлтының рухани құндылықтарын, ізгі қасиеттерін бойына сіңірген, өз жері мен елін қорғай алатын ұлтжанды, жоғары мәдениетті адамды тәрбиелеудің негізгі көзі – ұлттық негізде құрылған қазақ университетінде жатыр. Қазіргі мақсат – ана тіліміздің табиғи тазалығы, университетте оқылатын түрлі ғылым негіздерінің ұлттық болмысымызға үйлесуі, университеттегі оқу-тәрбие үрдісін халқымыздың озық салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына негіздеу болып табылады. Ұлттық университет – әрбір ұлттың ұлттық ерекшеліктеріне сәйкес ашылған университет, оқытушылардың басшылығымен жас ұрпаққа білім беретін, ұлттық тәрбие мәселелерін жүзеге асыратын оқу-тәрбие мекемесі халық ағарту жүйесінің негізгі буыны. Ғұлама ғалым А.Байтұрсынұлы «Университет – оқу таза ана тілінде жүретін ұлттық университет болуы керек, ондағы оқу мазмұны халықтың тілімен, бағзыдан бірге жасасып келе жатқан салт-дәстүр, тәрбие, жол-жосынымен, бостандыққа ұмтылған мақсат-мұраттарымен етене қабысып жатуы, заманға сай білім керек» деп ой қалдырған. □2,3□ Ұлттық университет мақсаты – ұлт дәстүрі тұрғысынан тәрбие алған, ата-баба салты мен дәстүрінен нәр алған, ұлттық сана-сезімі қалыптасқан, ұлттық намыс, ұлттық мақтаныш, ана тілі мен ұлттық мәдениетін құрметтеу сезімі қалыптасқан жеке тұлға тәрбиелеу.

Ұлттық тәрбиедегі рухани құндылықтарға халқымыздың ауыз әдебиеті үлгілерін, салт-дәстүр, әдет-ғұрып, музыкалық туындыларын, бейнелеу өнері, қолөнер шығармаларын жатқызуға болады. Сонымен қатар көне қалалардың орны, ескерткіштер, кесенелер, құлпытастар, тастағы жазулар – адамзаттың өз тарихында жасаған мұралары. Олардың барлығы – адамды шығармашыл, белсенді тұлға ретінде қалыптастыратын материалдық және рухани құндылықтар жиынтығы.

Жалпы алғанда ұлттық университеттің ерекшелігі: оның ұлттық мүддені ойлап, ұлттық идеологияны дәріштеп, білім мазмұны мен тәрбие ісін халықтық педагогикаға негізделіп құрылуында. Осындай негізде құрылған ұлттық университет – тұлғаның ұлттық мәдениет пен өнерді жүрегімен ұғынып, қадірлеп-қастерлеу арқылы рухани баюына жол ашатын ұлттық негіз.

Тәуелсіздігімізді алғаннан кейін ҚазҰПУ жаңа деммен өмір сүріп, енді университетіміздің жаңа тарихи беті ашылып жазыла басталды. Оқу жүйесі, ұстаздар, идеологиямыз қазақи болып, қазақша білім бере бастады. 1990 жылы Абай атындағы қазақ мемлекеттік педагогикалық институты Абай атындағы қазақ мемлекеттік педагогикалық университеті болып өзгертілді. 1992 жылы 24 қарашасында ҚР Министрлер Кабинетінің Қаулысымен Абай атындағы ҚазМПУ Абай атындағы Алматы мемлекеттік университеті болып өзгертілді. 1993 жылы екі кезеңдік білім беру "4+2" моделі бойынша кадрларды дайындау үшін университет көп деңгейлі жүйеге өтті. 1996 жылы "ТАСИС" бағыты бойынша оқу және ғылым қызметінің халықаралық аудитін Қазақстанда сәтті жүзеге асырғандардың бірі Абай атындағы Алматы Мемлекеттік Университеті. 1998 жылы орнатылған кесте бойынша Абай атындағы Алматы Мемлекеттік Университеті қызметі мемлекеттік аттестациялаудан сәтті өтті.

2000 жылы тамыз айында ҚР Үкіметінің Қаулысымен Абай атындағы АлМУ "Абай атындағы Алматы университеті" ЖАҚ болып өзгертілді. 2001 жылы мемлекеттік аккредитациядан, 2003 жылы мемлекеттік аттестациядан сәтті өтті. 2003 жылы желтоқсан айында ҚР Үкіметінің Қаулысымен ЖАҚ "Абай атындағы Алматы университеті" Білім және ғылым министрілігінің шаруашылықты жүргізу құқығы бойынша "Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті" Республикадағы мемлекеттік кәсіпорны болып өзгертілді.

Осындай атының өзгертілуі, оның болашақта қандай бағытта жұмыс жасайтындығын айқындайды. Қазіргі кездегі менің университетім Қазақстандағы жоғары сапалы мамандар даярлайтын, элиталы, жоғарғы деңгейлі, алдыңғы қатарлы Жоғары Оқу Орындарының статусын иеленіп отыр. Біздің түлектеріміз мемлекеттік маңызы бар қызметтерде жұмыс атқаруда. Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті тәрбие, білім, ғылым, мәдениет орталығы екенінің дәлелі болып отыр. Оған қоса 2005 жылы МС ИСО 9001:2000 сапа саласындағы халықаралық стандарттарға университеттің сапа менеджмент жүйесінің сәйкестігін (СМЖ) сыртқы сертификациялық аудит анықтайды, оған IQNet халықаралық Сертификат және "Русский Регистр" Сертификаты (тіркеу нөмірі RU05.334.026) 2005 жылы 10 қарашада дәлел болады. 2006 жылы ҚР БҒМ өткізген оқытудың несиесі бойынша Абай атындағы ҚазҰПУ эксперимент базасы болып марапатталуы - сапалы білім беретініміздің көрсеткіші. Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті (ҚазҰПУ) Қазақстандағы ең ірі жоғары оқу орындарының бірі. Жоғары оқу орнында үздік білім беру жүйесі қалыптасты және жүзеге асты.

Алдағы жылдары ҚазҰПУ бұдан да көп, үлкен белестерге шығады деген үміт бар. Әсіресе әлемдік аренада, сапалы 500 университеттің құрамына ену - алға қойған мақсатымыз. Бұл мақсатқа жету жолында даму стратегиясы 2009-2011 жылдары үлкен маңызды ролді атқаруы тиіс. Университеттің рейтингісі сол- сол университетті бітірген шәкірттері арқылы анықтайды дегендей, мен өз университетімнің деңгейін арттыруға өз үлесімді қосуға бар мүмкіндігімше жұмыс жасаймын, оқу оқимын, болып жатқан іс-шараларға қатысуға тырысамын. Мен осындай университетте оқып- білім алып жатқанымға мақтаныш етемін.

Ал білім беру саласы дамуының халықаралық үрдісін қарастыру Қазақстан Республикасы жаңа буын азаматтарының университетте білім беру жүйесі тәрбиеге бағдарланған базистік құндылықтар мен нормаларға, ең алдымен жеке меншік материалдық игіліктерін жасай отырып, бүкіл Қазақстан жұртшылығының экономикалық көркеюіне атсалысатын еркін, іскер де жігерлі, бастамашыл адамдарға бағытталуы тиіс деген шешімге келуге мүмкіндік береді.

Қазақстан тәуелсіздік алған күннен (1991) бастап, білім беру саласындағы мемлекеттік саясат елдегі болып жатқан саяси, экономикалық және әлеуметтік жағдайларға сәйкес оның қазақстандық жаңа үлгісін жасауға бет бұрған болатын.

Құжаттарды қарай отырып, өткен ғасырдың соңғы он жыл ішіндегі Қазақстанның білім

беру жүйесін реформалаудағы дәйекті кезеңдерді анықтауға болады.

1991-1993 жылдарда білім берудің нормативтік-құқықтық базасы жасалды. 1993-1995 жылдары білім мазмұнының барлық деңгейінде тұжырымдамалық жағынан қайта қарау қолға алынды. 1996-1997 жылдары Білім мазмұнын тұжырымдамалық тұрғыда жаңарту, Білім беру стандарттарын әзірлеу, жаңа буын оқулықтары мен білім беру жүйесін ақпараттандыру мәселелерін жүзеге асыру бағыттары ұзақ мерзімді мемлекеттік бағдарламаларда жоспарланды. 1998-2001 жылдары стратегиялық сипаттағы құжаттар әзірленіп, бекітілді; «Білім туралы» Заң (1999,2007), [11,78] «Білім» мемлекеттік бағдарламасы (2000), [12,3] Қазақстан Республикасы жалпы білім беретін университеттерінің қызметін ұйымдастыру тәртібі туралы ережелер (2000), [13,2] Білім беру ісін 2010 жылға дейін дамытудың стратегиялық жоспары (2001) [14,2] қабылданды.

Кейінгі жылдары Қазақстанда болып өткен өзгерістер, Қазақстан қоғамының нарықтық экономика мен демократиялық құрылысқа қарай ілгерілеуі еркіндік дәрежесін арттырды әрі бастама көтеріп, еркін таңдау жасайтын жағдай тудырды, білім берудің мақсаты, мазмұны мен қызметтерін түбегейлі өзгертіп, оның көкжиегін кеңейтті.

1991-2014 жылдар аралығында Қазақстан білім беру жүйесінде жүргізілген реформалар білім берудің сыртқы жақтарын ғана өзгертіп қоймай, университеттегі білімнің мазмұндылығы мен үрдістік аспектілерін пайымдауға, жаңғыртуға бағытталғанын атап айтқанымыз орынды. Осыған орай отандық білім берудің қазіргі ахуалы ХХ ғасырдың аяғында қол жеткізген нәтижелерге сын көзбен қарап, саралауды талап ететінін атап өту керек.

Қазақстан қоғамының даму үрдісі ескерілген университет білімін трансформациялау мәселесін қарастыру барысында көп этникалық қоғамның жаңа ұрпағы дәстүрлі мәдениетіміздің ұлттық құндылықтарына оралып қана қоймауы керек, еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттіліктің негізі саналатын білім іргетасы жеткілікті қалануы тиіс екендігін баса айтты. Солай бола тұрса да, ғалым жастарға арналған қандай да бір білім жүйесі тиімділігін бағалауда нарықтық көрсеткіштердің негізгі орында болуын әрі іске асыруға ұсынылып отырған білім берудің жаңа үлгісінің негізін құрайтын мәдениеттегі биік құндылықтар жайында қаншалықты жан ұшыра айғайлағанмен, шын мәніндегі нарық таразысына салмаған күнде осының бәрі бос сөз күйінде қалатындығына есеп бере білу қажеттігін атап көрсетеді.

1991 жылдан бастап Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университетінде Қазақстан Республикасында дүниежүзілік ірі университеттерден тәжірибе алмасу басталды. Өткен Халықаралық университеттер ассоциациясында ҚазМПУ ХХ ғ. 1970 жылдарындағы II жартысында Қазақстан бойынша 1-ші орын алды.

Жаңа дәуір туғызған міндетті жүзеге асыру мақсатында осы заманғы білім беру жүйесін жасап, болашақтың жоғары технологиялық және ғылыми қамтымды өндірістері үшін алысты барлып, кең ауқымды ойлай білетін, бәсекелестік қабілеті жоғары, қарымы мол басқарушы кадрлар қорын жасақтау туралы тұжырым да Жолдаудың ғылыми және тәжірибелік құндылығын айқындай түседі. Мұндай кадрлар қорын жасақтау жоғары оқу орындары әлемдік стандарттар деңгейінде білім бере алғанда ғана мүмкін болмақ. Бұл – өте жоғары, бірақ әділетті талап. Кадр тәрбиесінде де талап үлкен деп айта алмаймыз. Ұлттық білім беру жүйесі мен ғылыми қамтымды технологияларды дамыту нәтижесінде ғана еліміз экономикалық, әлеуметтік және саяси жедел жанару сатысына көтерілмек. Адамның ақыл-ой байлығы сонда жеделдетілген экономикалық және әлеуметтік прогрестің басты факторына айналады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Еркін елдің ертеңі – кемел білім мен кенен ғылымда //Егемен Қазақстан, 2004, 13 қазан.-4б.
2. Байтұрсынов А. Орысша оқушылар. «Қазақ» газеті, 1913 ж. № 26, 15 тамыз.-4б.

3. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2005-2010 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы. //Егемен Қазақстан, 11 қазан 2004.-4б.

4. Қазақстан Республикасындағы білім туралы заңнама. /Заң актілерінің жиынтығы. – Алматы: Юрист, 2008. – 240 б.

5. Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қаулысы «Білім» мемлекеттік бағдарламасы // «Қазақстан мұғалімі» № 6, 2000 жыл 14 шілде. 8б.

6. Қазақстан Республикасы жалпы білім беретін университеттерінің қызметін ұйымдастыру тәртібі туралы ережелер // «Қазақстан мұғалімі» № 6, 2000 жыл 14 шілде.-8б.

7. Білім беру ісін 2010 жылға дейін дамытудың стратегиялық жоспары // «Қазақстан мұғалімі» № 6, 2001 жыл 26 тамыз.-8б.

УДК 342.9(574)

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЖОО-ДА ДОКТОРАНТУРА БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ АЛУДЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Молдахметова П.Т.

wizard_doksi@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Заң факультетінің магистранты, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Б.О. Алтынбасов, з.ғ.к, доцент

Жоғары білім берудің ұлттық үлгісін еуропаның білім жүйесіне жақындату бағытындағы республикамыздың мақсатты әрі жүйелі жұмыстары оны Болон үрдісіне қосылуға әкелді. 2010 жылы наурыздың 12-сі күні Қазақстан да 47 мемлекетпен құрылған - жоғары білімнің еуропалық кеңістігінің толыққанды мүшесі болды [1]. Бұл үрдіс ең алдымен, қазақстандық білім алушыларға білімдерін шетелдік ЖОО-ларда жалғастыруға және Қазақстан мен өзге де елдер дипломдарының өзара танылуына жол ашты.

Докторантура - оқу мерзімі үш жылдан кем емес философия докторы (PhD) немесе бейін бойынша доктор ғылыми атағын бере отырып ғылыми және педагогикалық кадрларды дайындауға бағытталған жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің кәсіптік білім беру бағдарламасы [2].

ТМД мемлекеттерінің ішінде тек қана Қазақстан толығымен еуропалық білім берудің үш деңгейлі моделіне көшті. Көршілес Ресейде Болон процесінің бұндай жаңашылдықтарына көзқарас әлі де теріс болып тұр, себебі КСРО кезіндегі ғылым кандидаттары мен ғылым докторлары атақтарына ие ғылыми элита өкілдері өздерінің мәртебесін жоғалтып алуынан қорқатыны рас. КСРО кезінде ғылым докторы атағына ие болу үшін ғылыми жаңалық ашып, белгілі бір ғылыми бағытты қалыптастыру міндет болса, қазіргі кездегі докторант PhD атағына лайықты докторанттар белгілі бір білім беру бағдарламасын игеріп (студент сияқты дәрістерге қатысып, емтихан тапсыру), диссертация жазуы шарт.

Әрине, қазіргі таңда ғылым кандидаттары PhD докторларына күдікпен, күмәнмен қарауы мүмкін. Оған қоса, бұл екі ғылыми деңгейді бір-бірімен деңгейлес етіп қоюы кеңестік кезеңде кандидаттық диссертация қорғаған ғалымдарға мүлде жақпай қалғаны рас. Кейбір жоғары оқу орындарының әкімшілігі PhD докторларын алдыңғы қатарға қоятындары да шындық.

Қазақстан Республикасы ЖОО-да білім алатындардың академиялық ұтқырлығы тұжырымдамасына сәйкес PhD докторларын дайындаудағы алғашқы тәжірибе жетістіктермен қатар кемшіліктердің де бар екендігін көрсетті.

Жетістіктері:

- халықаралық ынтымақтастықты кеңейту;